

Южняшка виталност и мека топлина

С последната си изложба живопис, инсталирана през месец февруари в залата на Българския културен институт, Стоян Генчев за пореден път доказва верността си към националните ни изобразителни традиции и достойно защитава принадлежността си към най-добрите представители на своето поколение български художници, изявили своя талант още в края на шейсетте години на миналия век. Макар и далеч от България, посветил се в Прага на реставрация на стенописи, икони и картини, свързани основно със средноевропейската католическа традиция, той е съумял да запази българската си чувствителност, южняшка виталност и православна образност. Въпреки неголемия брой изложени платна, радва тематичното разнообразие на внушенията – от импозантността на големите фигурални композиции, през интимността на няколко женски портрета, до обаянието на прелестните планински пейзажи. Това, което обединява всичко изброено и се налага като почерк на автора, е изборът на цветовете и тоналности. Дали защото самият Генчев навлиза в своята творческа

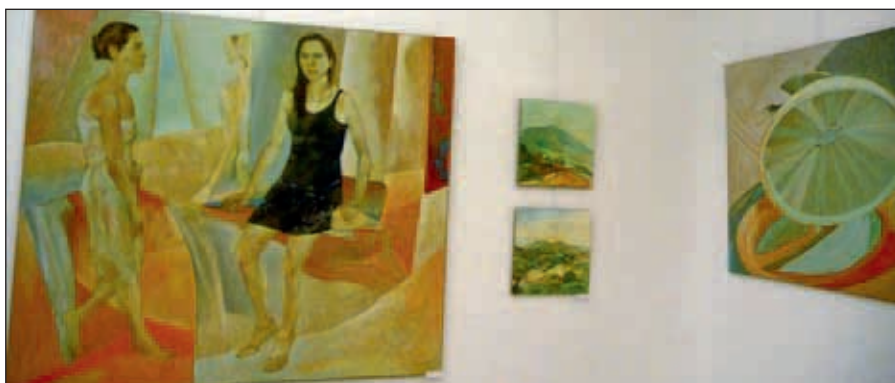

и житейска есенна зрялост, този път той е избрал богатството на есенните багри в цялата им топла и широка гама? Този избор става обединяващо начало на всичките му творби, внушава зрялост, мекота, мъдрост, с много оптимизъм и виталност. Голите женски и мъжки тела, дори и в статична позиция, освен видимо изящество и красота, излъчват скрита, радваща жизненост. В мащабността и замаха на тези платна се долавя нещо от ренесансовата чувствителност, естествено осъвре-

менена, обогатена и заредена с реализъм и мъдрост. И веднага като контраст, за равновесие, завладяват няколко женски портрета. Нарисувани традиционно и с романтичен изказ, те печелят с искреността и вътрешната душевна дълбочина, скрита зад почти недоловима усмивка. Но най-голяма радост за зрителя навярно са пейзажите. Неголеми по формат, те тутакси грабват и приковават очите. Със сгушените, ситуирани композиционно точно и с мярка, почти приказни къщички на фона на планинската природа, огрени от златото и мекотата на есенното слънце. Познавачите и изкушеният зрител сигурно ще познаят нещичко, без то да е епигонство, от рисунъка и очарованието на Иван Милев и традицията на трийсетте години на миналия век. Импресионизмът на пейзажите събужда и лека носталгия по пасторалното минало на родната от времето на Йовков. Дали защото знаем, че авторът се е родил и израсъл в Сливен, в тези пейзажи се усещат ароматите, спецификите и красотите на сливения Балкан, сякаш се вираме в застинали някъде далеч във времето късчета от Котел, Жеравна или Медвен. Дори и само заради тази пробудена тръпка си е заслужавало да се види изложбата на доказания наш художник Стоян Генчев и да му се изкаже едно огромно българско „Благодарим ти, маестро!“

Васил Самоковлиев

Снимки: Мария Захариева

Дни на българското кино

В Прага от 24 до 27 март се проведе „Дни на българското кино“, организирани за втора поредна година от Българския културен институт. Кинопанорамата протече под патронажа на Министерството на културата на Чешката република и се проведе в Българския културен институт и в кино „Луцерна“. Представени бяха както пълнометражни игрални филми на известни български режисьори, така и късометражни филми. Съпровождащата програма включваше пресконференция, две изложби „Български филмов плакат“, експонирани в Българския културен институт и в кафенето на кино „Луцерна“, среща разговор на български режисьори с чешки студенти и експериментален филмов уъркшоп.

В кино „Луцерна“ в три поредни вечери зрителите имаха възможност да видят филмите „Светът е голям и спасение дебне отвсякъде“, „Източни пиеси“, „Единствената любовна история, която Хемингуей не описа“. В галерията на Българския културен институт бяха прожектирани филмите „Лешпер комерс“ и „Кубинка блус“ на режисьора Димитър Таралежков и др.

ПРЕВОДАЧИТЕ

Голям е приносът на преводачите, за да могат филмите от кинопанорамата да достигнат и до чешките зрители. Преподавателят по български в Карловия университет Добромир Григоров успява да заинтригува своите студентки Итка Троянова, Романа Флемрова и Зузана Пиптова да преведат на чешки език някои от филмите. „Миналата година преведох два пълнометражни игрални филма – „Шивачки“ и „Разследване“. Тази година преведох късометражните документални филми „Алтънджигите идат!“, „Зад блока съм. Обичам

те“, „Вино“, „Лешпер комерс“, казва Итка Троянова. Зузана Пиптова, която е от Братислава и е студентка в Карловия университет, е преводачка на филма „Бургас на Таралежков“. „След девети клас започнах да уча в Българската гимназия в Братислава. Нивото там беше много високо. Учителката по български от Братиславската гимназия, която остави най-силни впечатления у мен, е Неда Георгиева“, споделя Зузана, която говори български без акцент.

СТЕФАН ВЪЛДОБРЕВ – АКТЬОР, РЕЖИСЬОР И КОМПОЗИТОР

Стефан завършва преди три години филмова режисура в Прага. Той смята, че е актьор по професия и музикант по призвание. „Все по-трудно съчетавам артиста и музиканта в себе си. Отдавна пиша музика. Още в училище композирах песни и правех с тях двучасови концерти. Досега съм написал музика за 70 представления и за десетина игрални и документални филма. В „Светът е голям и спасение дебне отвсякъде“ съм композитор на музиката и играя една от по-малките роли. През март в София беше фестивалната премиера на „Стъклената река“, където играя една от главните роли – отец Петър Това е филм на Станимир Трифонов, режисьорът на „Изпепеляване“, който преди пет години спечели в Бълга-

рия националния фестивал „Златна роза“ за най-добър филм, аз спечелих награда за най-добър актьор. В момента режисирам и документален филм, играя в две представления в Театър 199 „Приятнострашно“, което спечели „Икар“ за режисурата на Галин Стоев и за драматургичния текст на Яна Борисова, и „Малка пиеса за детска стая“, сподели Стефан Вълдобрев.

МАРТИН МЛАДЕНОВ – ПРЕВОДАЧ И АВТОР НА ПРОЕКТА СОФИЯ ВИДЕО ГАЙД

„Когато отидох да работя в София, се запознах с много интересни хора. Градът често се представя само в културно-исторически план, а аз исках да дадем думата на обикновените граждани, т.е. самите софиянци да разкажат как виждат града, в който живеят. Разхождах се с камерата, говорех и вземах интервюта. Снима и Никола Бошнаков. Лентата е от типа Бидон филм и е дълга 77 мин. Направихме я с видеокамера и я спонсорирахме сами. Преводът на филма е също мое дело.

Панорамата „Дни на българското кино“ е едно прекрасно начинание, което позволява на чешката публика и на българската общност в Прага да се запознае с постиженията на българската кинематография.

Мария Захариева

Един Елин

или интервюто, което не се състоя

Преди февруари в началото на предпролетта се срещнах с българския поет Елин Рахнев, който гостува в Прага по покана на Българския културен институт. Поводът беше премиерата на неговата вече известна пиеса „Фенове“ в Кладно, постановка на българския актьор и режисьор, с трайно присъствие в културната карта на Чехия, Николай Пенев.

Аз,
който затворих всички светове в очерданията ти...
Сега изобщо на кой свят съм...

Всъщност това не е опит за поезия. Нито литургия пред
общественото. Това е утопична възможност пак да се усмихна.

Елин Рахнев, из „Канела“

никакво съмнение, че ще срещна един Елин, който вече съм запомнила. Така и стана, но онова, което ми подари – поетичната книга „Канела“ – бе повече отколкото си представях. След състоялата се пресконференция в БКИ по повод постановката на „Фенове“, тръгнахме към Староградския площад. За да чуе почти вървешком припомнянето на астрономическото време точно в 12 часа по обяд, съпроводено от сняг и слънце. Ние бързахме към кафене „Монмартр“, подгонени от спомени и днешните разговори за всичко свързано единствено и само с поезията. Бях си подготвила дори въпроси и тъмни очила, за да бъда в тон с поета Рахнев, но всичко придоби друг развой, защото стиховете, които ми прочете Елин сами по себе си бяха въпроси и отговори.

*Докато простираш слиповете
на мъжа си,
Антониони умря...*

Интуицията на поета ми допадна и като че ли допълни моето прозрение, че писането на стихове винаги е занимание самотно и за самотници. Тъкмо затова поетите понякога се насочват към писането на пиеси и ли се занимават с журналистика и публицистика, за да погледнат на света и с други очи, но при всички случаи се запазва подтекстът на поета. Затова и пиесите на Елин са продължение на неговата поезия. Високата поезия е преобразена до ежедневието на пръв поглед

език и диалог в пиесата „Фенове“, но както твърдят самите актьори, участващи в постановката, а както сподели и режисьорът Николай Пенев, текстът за тях е бил изпитание. И не е за чудене, тъй като смислово натоварен, той на пръв поглед интерпретира футбола, но диалогът между двамата герои е нещо от типа на „В очакване на Годо“. Елин Рахнев твърди в едно интервю, че не може да се освободи от сянката на Бекет в своите пиеси. Вероятно времето ни отново е в абсурдния вариант от съгъстения диалог на Бекет, а футболът е добър повод да се направи дисекция на обществото с неговите на пръв поглед оголени страсти. Може би това е продължение на онази част от душевността на т.нар. фенове, които посредством футбола, изразяват своята обществена принадлежност, придобиват социални функции. Самият автор твърди, че за него футболът е изкуство. Чешката премиера на „Фенове“ бе отложена с една седмица поради заболяване на актьора Ярослав Слански. Авторът така и не я дочака, но сигурно щеше да бъде щастлив от интерпретацията на актьорите и постановката на Николай Пенев. Тя бе спортменско съчетание между актьорската игра, режисурата и музиката на Стравински. На място беше и въведената допълнителна фигура от режисьора – тази на Синоптичката. Цялостният метафоричен изказ е пронизан от тъжно-нежния хумор на Елин Рахнев, но за него не може да се разкаже... Той ни върна естествено към една строфа от „Канела“

Разпределям облачното време

А над всичко бе небето от сцената или от живота, в онзи така любим на поета есенен и несвършващ сезон...

Лидия Гълъбова

Лентата на професионалните ми спомени със смесени чувства ме върна в София от края на 90-те години, в радио „Седем дни“ и разговорът ни като че ли продължи след няколко годишна пауза...

Не казвам десетгодишна, защото цифрата стои смешно в сравнение с величината на темата, а тя е една и само една – ЧОВЕКЪТ като употребен от себеподобните си, в името на същия този човек. Тогава бе излязла поетичната книга на Елин „Октомври“ и сезонът съвпаднаше със заглавието, както и с тогавашния му предстоящ да стане хит драматургичен опус „Боб“.

Познавам преди всичко и отчасти душата на поета на Елин Рахнев. Той носи понякога тъмни очила, не розови, но във въздуха се разнасят „частици“ и когато веднъж си ги усетил и разпознал, не можеш да ги забравиш. Водена от тях, нямах